

Hänvisning
Er begäran om utlåtande inkommen 19.6.2025
VN/19773/2024

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson
Marcus Söderholm, telefon +358 (0)18 25000 (växel)
marcus.soderholm@regeringen.ax

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om elektroniska recept och vissa lagar som har samband med den

Bakgrund

Landskapsregeringen har 19.6.2025 mottagit en begäran om utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet angående utkast till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om elektroniska recept och vissa lagar som har samband med den. I mailkontakt med social- och hälsovårdsministeriet har landskapsregeringen 8.8.2025 beviljats en veckas tidsfrist för att lämna in utlåtande, från 14.8.2025 till 21.8.2025.

I propositionen framgår att uppgifter om patientens läkemedelsbehandling ska lagras i receptcentret inom Kanta-tjänsterna i mer omfattande utsträckning än vad det görs i nuläget. Informationsinnehållet i receptcentret skulle utökas med anteckningar från hälso- och sjukvården om granskningar av patientens läkemedelsbehandling, observationsanteckningar om läkemedelsbehandlingen, uppgifter om användning av egenvårdsprodukter samt information om patientens eventuella institutionsvård, samt med uppgifter om läkemedelsavtal (tidigare apoteksavtal). De tillagda uppgifterna skulle visas i den nationella medicineringslistan (Kanta-medicineringslistan) som en del av informationen gällande patientens medicinering och övriga läkemedelsbehandling.

I propositionen föreslås också att patienten i vissa situationer inte skulle kunna förbjuda utlämnande av uppgifter om sitt läkemedelsavtal eller anteckningar om granskning av läkemedelsbehandlingen. Det av läkemedelslagen föreskrivna apoteksavtalet mellan den behandlande läkaren och patienten, där patienten förbinder sig att hämta de i avtalet angivna läkemedlen – vanligtvis läkemedel som påverkar centrala nervsystemet eller narkotikaklassade läkemedel – från ett och samma apotek, föreslås ändras. I fortsättningen

skulle avtalet ingås mellan en hälso- och sjukvårdsenhet och patienten, och expedieringen skulle inte längre vara bunden till ett specifikt apotek.

Det föreslås också att förfarandet för att ordinera läkemedel som kräver specialtillstånd ändras till ett elektroniskt förfarande.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 12 punkten självstyrelselag (1991:71) för Åland har landskapet behörighet i fråga om hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkterna. Till rikets behörighet hör 27 § 24 punkten, 29 punkten, administrativa ingrepp i den personliga friheten, smittsamma sjukdomar hos människor, kastrering och sterilisering, avbrytande av havandeskap, konstbefruktning och rättsmedicinska undersökningar samt 30 punkten behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, apoteksväsendet, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål.

Landskapsregeringens yttrande

Regeringens proposition rör rättsområden där primärt riket har lagstiftningsbehörighet. Lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården hör till åländsk lagstiftningsbehörighet men kommer att antas som blankettlag inom en snar framtid.

Initialt kan konstateras att endast ett fåtal sidor översatts till svenska av de 56 sidor som finns i den finska propositionen vilket innebär att det är svårt för landskapsregeringen att ge ett utlåtande om det materiella innehållet.

Utifrån det översatta underlaget som landskapsregeringen tagit del av kan konstateras att patientsäkerheten kan komma att förbättras när man skapar bättre tillgång till läkemedelsinformation för berörda aktörer inom hälso- och sjukvården och apoteksväsendet samt att det kan leda till ett effektivare arbetssätt för berörda yrkesgrupper. Därtill behöver vikt läggas vid den personliga integriteten och de registrerades rättigheter, utifrån dataskyddslagstiftningen, när man utvidgar och lägger till ytterligare information i Kanta. För att säkerställa detta behöver man se till att det finns tydliga ramverk som användarna behöver förhålla sig till. Med strukturerad och standardiserad informationsöverföring minskar risken för att känsliga personuppgifter kan behandlas i onödan.

I övrigt vill landskapsregeringen även nämna att det är bra att förfarandet för att ordinera läkemedel som kräver specialtillstånd ändras till ett elektroniskt förfarande. Genom att digitalisera förfarandet minskar man riskerna för oegentlig förskrivning eller

manipulering av recept i den första delen av förskrivningskedjan. Vid ett elektroniskt förfarande är målet att göra förskrivningen effektivare och säkrare, vilket landskapsregeringen ser positivt på. Som tidigare nämnts är det av vikt att man ser till att behandlingen av uppgifter, med tanke på att det rör sig om känsliga personuppgifter, sker på ett korrekt sätt så att man säkerställer de registrerades rättigheter.

Gällande de ändringar som föreslås i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården hör detta till åländsk lagstiftningsbehörighet. Med tanke på att en blankettlag förbereds förnärvarande där målet är att göra så få avvikelser som möjligt får landskapsregeringen anledning att återkomma till social- och hälsovårdsministeriet med anledning av de tidsfrister som framgår i lagens 102 § som rör övergångsbestämmelser.

Minister

Arsim Zekaj

Jurist

Marcus Söderholm

FÖR KÄNNEDOM

Johan Ehn, Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi